Sisäministeriö NEUVOSTORAPORTTI SM2018-00018

KVY Rytkönen Riikka(SM), Sutter Sanna(UM) 01.02.2018

Asia
OSA; Epävirallinen oikeus- ja sisäministerikokous Sofiassa 25.-26.1.2018, sisäasiat

Kokous
Epävirallinen oikeus- ja sisäministerikokous 25.01.2018 - 26.01.2018

Turvapaikkajärjestelmän uudistamiseen liittyen jäsenvaltiot tukivat pj:n ajatusta edetä nopeasti Dublin-asetuksen käsittelyssä. Puheenvuoroissa korostettiin tarvetta saada valmista ennen seuraavaa kriisiä ja ennen EP:n vaaleja. Monissa puheenvuoroissa nostettiin esiin solidaarisuuden merkitys, muutamat maat pitivät kuitenkin kiinni solidaarisuuden vapaaehtoisuudesta. Turvapaikkajärjestelmän ohella muina kriisinhallinnan keinoina jäsenvaltiot nostivat esiin etenkin palauttamisen edistämisen ja ulkorajojen turvaamisen. Myös yhteistyötä kolmansien valtioiden kanssa korostettiin.

Yhdennettyyn rajaturvallisuuteen liittyen keskusteltiin erityisesti kolmasmaayhteistyöstä ja virastojen ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä. Yleisesti keskustelussa korostettiin tietojärjestelmien yhteentoimivuuden merkitystä rajavalvonnalle, sekä rajavalvonnan merkitystä niin EU:n sisäiselle turvallisuudelle kuin muuttoliikkeen hallinnalle. Kolmasmaayhteistyön osalta jäsenmaat pitivät tärkeinä tietojenvaihtoa, palautusten tehostamista, kolmansien maiden kapasiteettien kasvattamista, virastojen ja missioiden yhteistyötä, sekä vipuvarsien ja kannustumien käyttöä. Virastojen ja viranomaisten välisen yhteistyön tehostamisen kannalta korostettiin erityisesti koulutusta ja harmonisointia.

Lounaalla sisäministerit keskustelivat globaalin muuttoliikekompaktin valmistelusta.

1. Turvapaikkajärjestelmän uudistaminen

PJ oli esittänyt ministereille kaksi kysymystä: 1) Olisiko Dublin-asetuksen käsittelyä priorisoitava, jotta yhteisymmärrys saavutettaisiin viimeistään kesäkuussa 2018, mikä mahdollistaisi CEAS-paketin hyväksymisen ja entistä tehokkaamman turvapaikkajärjestelmän niin normaali- kuin kriisiaikoina? 2) Ovatko ministerit yhtä mieltä siitä, että pj:n listaamat toimenpiteet ovat osa

sellaista kokonaisvaltaista muuttoliikejärjestelmää, joka turvaa tehokkaan kriisinhallinnan, vai onko vielä muita elementtejä, joita olisi kehitettävä?

Komissaari Avramopoulos korosti ratkaisun löytämistä CEAS-paketista Eurooppa-neuvoston määrittelemässä aikataulussa kesäkuuhun mennessä. Myös muilla maahanmuuton osa-alueilla on edistyttävä. EU:n perusoikeusvirasto (FRA) ja EU:n tietohallintovirasto eu-LISA korostivat myös omalta osaltaan ratkaisun löytämisen tärkeyttä.

EP/LIBE-valiokunta painotti vahvasti Dublin-asetuksen tärkeyttä, nopea edistyminen on välttämätöntä, koska yhteisymmärrys tarvitaan ennen EP:n vaaleja. On oltava myös realistinen, poliittinen ilmasto on vaikea taakanjakokeskustelulle. Myös seuraavan pj:n panosta tullaan tarvitsemaan, jotta paketti saadaan valmiiksi. CEAS:n lisäksi ulkorajojen turvaaminen on tärkeää.

Keskustelussa jäsenvaltiot vastasivat yleisesti ottaen myönteisesti pj:n ensimmäiseen kysymykseen. Puheenvuoroissa korostettiin tarvetta edistyä nopeasti: olisi saatava valmista ennen seuraavaa kriisiä ja ennen EP:n vaaleja. Dublin-asetuksen käsittelyä pidettiin ratkaisevana. Neuvottelut saadaan päätökseen vain, jos löydetään tasapaino solidaarisuuden ja vastuun välillä. Muutamat jäsenmaat pitivät kiinni solidaarisuuden vapaaehtoisuudesta.

Turvapaikkajärjestelmän ohella muina kriisinhallinnan keinoina jäsenvaltiot nostivat esiin palauttamisen edistämisen ja ulkorajojen turvaamisen. Myös yhteistyötä kolmansien valtioiden kanssa korostettiin.

Suomi kiitti pj:n työtä CEAS:n uudistamiseksi. Monien tavoin FI korosti tarvetta pysyä EP:n vaalien asettamassa aikataulussa. On oltava rakentavia ja katsottava eteenpäin. Järjestelmää on kehitettävä tasapainoiseksi ja kriisinkestäväksi. FI lupasi tukensa ratkaisun etsintään. Kokonaisvaltaisen muuttoliikepolitiikan osa-alueina FI nosti esiin palauttamiset ja suhteet kolmansiin maihin sekä uudelleensijoittamisen. Moniin haasteisiin voidaan vastata myös jo olemassa olevien EU-säännösten paremmalla toimeenpanolla.

PJ kiitti saamastaan tuesta. Se jatkaa Dublin-asetuksen käsittelyä asiantuntijatasolla yhteisymmärryksen löytämiseksi ja toimivan CEAS-järjestelmän varmistamiseksi.

2. Yhdennetty rajaturvallisuus

PJ aloitti toteamalla, että tehokas ulkorajavalvonta on tärkeää sekä EU-kansalaisten että muuttoliikkeen hallinnan kannalta. Eurooppalaista raja- ja merivartiostoa (EuRMV) koskevassa asetuksessa määriteltiin yhdennetyn rajaturvallisuuden (IBM) komponentit. Tämän päivän keskustelussa on tarkoitus painottaa tiettyjä elementtejä; kolmasmaayhteistyötä ja virastojen välistä yhteistyötä. Keskustelupaperissa esitetään neljä kysymystä: 1) poliittiset prioriteetit kolmasmaayhteistyössä, 2) Eurooppalaisen raja- ja merivartioston palautuskykyjen parempi hyödyntäminen, 3) huomion kiinnittäminen enemmän unionin ulkorajojen edessä oleviin alueisiin ennalta ehkäisevämmän lähestymistavan varmistamiseksi ja uhkien paremmaksi arvioimiseksi, 4) tukitoimet virastojen välisen yhteistyön tehostamiseksi.

Komissio korosti PJ:n tavoin ulkorajavalvonnan merkitystä sekä muuttoliikkeen hallinalle että EU:n sisäiselle turvallisuudelle. Frontex ja Europol kertoivat yhdennettyyn rajaturvallisuuteen liittyvistä virastojen operatiivisista toimista, ja eu-LISA nosti omalta osaltaan esiin uusimman teknologian ja tietojärjestelmien käytön. Euroopan ulkosuhdehallinto (EUH) kertoi omista toimistaan liittyen mm. palautuksiin ja takaisinottoon. FRA muistutti ihmisoikeuksien ja tietosuojan huomioimisesta kolmansien maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Myös tietojärjestelmien käytössä pitää noudattaa ihmisoikeuksia, mutta toisaalta tietojärjestelmien yhteentoimivuudella voidaan edistää ihmisoikeuksien toteutumista.

EP/LIBE-valiokunta kertoi parlamentin olevan tyytyväinen, että IBM on nyt lainsäädännössä, eikä pelkkä soft law. EP painotti sitä, että IBM:n tekninen ja operatiivinen strategia pitäisi hyväksyä nopeasti. IBM:n toimeenpano on jäsenvaltioiden ja Frontexin yhteinen tehtävä ja jokainen komponentti on tärkeä. Schengenin osalta EP korosti säädösten täysimääräistä toimeenpanoa ja kertoi, että LIBE-valiokunta on perustanut Schengenin valvontaryhmän. Lopuksi EP totesi vielä tietojärjestelmien ja niiden yhteentoimivuuden olevan EP:lle tärkeitä hankkeita ja lupasi tehdä parhaansa niiden osalta.

Yleisesti keskustelussa korostettiin tietojärjestelmien yhteentoimivuuden merkitystä rajavalvonnalle, sekä rajavalvonnan merkitystä niin EU:n sisäiselle turvallisuudelle kuin muuttoliikkeen hallinnalle. Kolmasmaayhteistyön osalta jäsenmaat pitivät tärkeinä tietojenvaihtoa, palautusten tehostamista, kolmansien maiden kapasiteettien kasvattamista, virastojen ja missioiden yhteistyötä, sekä vipuvarsien ja kannustumien käyttöä. Virastojen ja viranomaisten välisen yhteistyön tehostamisen kannalta korostettiin erityisesti koulutusta ja harmonisointia.

Suomi kiitti puheenjohtajaa aiheen ottamisesta agendalle. Suomi pitää erittäin tärkeänä, että Eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevassa asetuksessa sovitut toimenpiteet toteutetaan tehokkaasti ja viivytyksettä. Tarvitsemme kuitenkin toimeenpanon tueksi sekä unionin tasoista strategista ohjausta että myös Frontexin operatiivista ja teknistä strategiaa, jotta varmasti teemme oikeita asioita oikealla tavalla. Palautukset ovat Suomelle keskeinen prioriteetti ja kuten komissio totesi, päävastuu niiden toteuttamisesta on jäsenmailla. Palauttamisasteen nostamiseksi tarvitaan myös tehokkaita EU-välineitä. Uusia mekanismeja tulisi käyttää erityisesti sellaisten kolmansien maiden kanssa, joihin palautukset ovat vaikeita. Frontexin palautuskykyjä tulee hyödyntää osana yhdennettyä palautusjärjestelmää esimerkiksi tukemalla jäsenvaltioita palautusoperaatioissa sekä kartoittamalla jäsenvaltioiden palauttamiseen liittyviä tarpeita. Lisäksi Frontex voi edistää jäsenvaltioiden sekä unionin ja kolmansien maiden välistä yhteistyötä esimerkiksi sopimalla työjärjestelyjä ja yhteistyösopimuksia erityisesti niiden kolmansien maiden kanssa, joihin palauttaminen on osoittautunut vaikeaksi. Tulevaisuudessa meidän on luotava yhteistyöllä kolmansien maiden kanssa paremmat edellytykset sille, että havaitsemme uhkaavat tilanteet ajoissa ja kykenemme reagoimaan niihin nopeasti, tarvittaessa myös unionin ulkorajojen ulkopuolella.

PJ kiitti hedelmällisestä keskustelusta ja totesi jatkavansa keskustelussa esiin nostettujen asioiden edistämistä.

3. Lounaskeskustelu: Globaalin muuttoliikekompaktin valmistelu

Sisäministerien lounaan aiheena oli valmisteilla oleva kansainvälinen muuttoliikekompakti. Kompaktin poliittisena pohjana on syksyllä 2016 annettu New Yorkin julistus, jonka täytäntöönpanoasiakirjoiksi muuttoliike- ja pakolaiskompaktit on tarkoitettu. Keskustelussa korostettiin tarvetta löytää tasapaino lähtö-, kauttakulku- ja kohdemaiden intressien välillä kompaktia laadittaessa.

Suomen edustajat
Ylijohtaja Laura Yli-Vakkuri

Asiakirjat
Puheenjohtajan keskusteluasiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	kansainvälinen suojelu, muuttoliike, oikeus- ja sisäasiat, rajavalvonta, turvapaikka, ulkorajat
Hoitaa	**LVM, OM, SM, UM, VM**
Tiedoksi	EUE, OKM, PLM, STM, TEM, TRAFI, TULLI, VNK, VTV